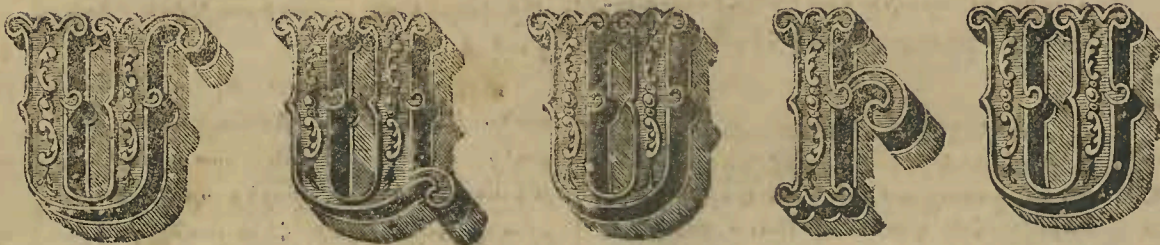

ՊԱՅՄԱՆՔ

Տարեկան գին Կ. Պոլսոյ հմր. 8 ՄՃ.
Վեցամսեյ Կ. Պոլսոյ 4 ՄՃ.
Չամսեյ Կ. Պոլսոյ 3 ՄՃ.
Մանուկան տողը մէկ տեղամի հա-
մար 3 զուրուշ, երկու տեղամի հա-
մար 2 զուրուշ, աւելի տեղամի երեւո-
համար դատ սակարկութիւն կըլ-
լայ :

ԼԵՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 40 ՅՈՒՆԻՍ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Վերջին թղթաբերով եկած եւրո-
պական լրագիրը տէրութեանց խոր-
հրդոյն բացման վրայ մանրամասն
տեղեկութիւններ կուտան : Բացման
հանգէսն անցեալ հինգշաբթի կէս
օրէն ժամ մը վերջը կատարեցաւ
Պիսմարք իշխանին նոր ապարանքը ,
որ Բացեվիլի պալատ կը կոչուի : Վի-
հէյմ Սթրաս փողոցը բաւական բազ-
մութիւն հաւաքուած էր տէրու-
թեանց երեսփոխանները տեսնելու
համար : Նախ խալապիւն երեսփո-
խանը եկան , քօրթի և լօնէ կոմ-
սերն , իրենց մեծ համադրեստը հա-
ղած : Քիչ մը վերջն Սնտրաշի և Բա-
րօլի կոմսերն հասան Հունդարա-
կան համադրեստով : Յետոյ կարգաւ
եկան՝ նմանապէս համադրեստներով
կորչաբով իշխանը , Պարոն Տուպրիլ
Պ. Հէրմէրէ , կոմս Շուվալօֆ , Գաղ-
դիական երեսփոխանը Պ. Վատինկ-
թօն և կոմս Սթենվալիէ , ինչպէս նաև
Գերմանական և Բրիտանական երես-
փոխանք : Առաջին նիստը վկայադրե-
րու ներկայացման և ուրիշ արարո-
ղութեանց սահմանուած էր : Երես-
փոխանաց թիւը քսանի կը հասնի ,
որոց քով չորս քարտուղարը կարգը
ուած են խորհրդին մէջ , երեքը Գեր-
մանացի և մին Գաղղիացի : Գերմա-
նացի քարտուղարներէն մին Պիսմարք
իշխանին որդին կոմս Հէրպէրթ Պիս-
մարքն է : Ասոնցմէ զատ իւրաքան-
չիւր երեսփոխանի հրամանաց ներքե
բազմութիւն քարտուղարք , զինուորա-
կան և զինանագիտական խորհրդա-
կանք կը գտնուին :

Երբ երեսփոխանները դումարե-
ցան Բացեվիլի պալատին մեծ դահ-
լըճին մէջ , պալատին վրայ Գերմա-
նական դրօշը պարզուեցաւ , և Պիս-
մարք իշխանը խորհուրդը բացաւ ,
հրաւիրելով անդամներն որ դահլըճին
մէջ գրուած կիսաքրտուղակ սեղանին
շուրջը բազմին իրենց յատուկ ա-
թոռներուն վրայ , իւրաքանչիւր տե-
րութեան անուան այբուբենի կար-
գաւ : Յունաստան , Ռուսիա , Սեր-
վիա և Գարաաղ երեսփոխան զըր-
կած են՝ ոչ թէ քան տալու իրաւամբ ,
այլ միայն իրենց բաղձանքն յայտնե-
լու , և իրենց դատը պաշտպանելու
համար : Հայոց աղգն ալ նոյն նպա-
տակաւ իւր եկեղեցական դասէն եր-
կու նշանաւոր արքեպիսկոպոս ունի
'ի Պէրլին : Խորայեկեան Միութեան
Անգղիական , Գաղղիական , Գերմա-
նական և Արևելեան ճիւղերն ալ ան-
դամներ զրկած են 'ի Պէրլին՝ Ռու-
սիայի և Պոլսոյ վրայ մէջ Հրէից տը-
խուրդիճակը յայտնելու համար :

Առաջին նստին սկիզբն Անտրաշի

կոմսը խօսքի սկսելով յոյս յայտնեց
թէ Վիհէյմ կայսեր առողջութիւնն
'ի մօտոյ կը վերահաստատի , որուն
ընդհանուր եւրոպա կը փափաքի ,
քաւ : Պիսմարք իշխանը պատասխա-
նեց՝ տէրութեանց խորհրդոյն յաջո-
ղութեան վրայ իւր հաւատքն յայտ-
նելով , և քաւ թէ մասնաւորապէս
կը բաղձայ որ կատարեալ ներդաշ-
նակութիւն հաստատի եւրոպայի բարձ-
րաստիճան ներկայացուցիչներուն մէջ :
Յետոյ քարտուղարներն ընտրուեցան ,
զորս Պիսմարք իշխանը տէրութեանց
խորհրդին ներկայացոյց : Ասկէ վերջը
Պիսմարք իշխանը խնդրեց որ խոր-
հրդականցութիւնները գաղտնի պահ-
ուին : Ներկայ գտնուող անդամք հա-
ւանութիւն տուին , բայց երգում
կամ խոստում չտրուեցաւ , և կերեւի
որ իւրաքանչիւր անդամ ինք պիտի
դատէ թէ ինչ կրնայ յայտնուիլ և
ինչ չկրնար յայտնուիլ Յետոյ տէրու-
թեանց խորհուրդն որոշեց իւր յա-
ջորդ նիստը յունիս Յ/17 երկուշաբ-
թի օրն ընել : Պիսմարք իշխանը կը
յուսայ եղբր թէ նիստերը շուտ կը
վերջանան , և տաննէ հինգ օրէն կըր-
նայ Գիսինկէին ջերմութիւններն երթալ :

Յաջորդ նստին մէջ Յունաստանի
երեսփոխաններն ընդունելու վրայ
վիճաբանութիւն բացուած էր , ա-
ռանց որոշման : Պորտեանօյի հեռագ-
րերը կը ծանուցանէին թէ երեսփո-
խանաց մէջ ծանր անհամաձայնու-
թիւններ կան : Թէ Օսմանեան երես-
փոխանը յայտարարեւ են թէ խոր-
հրդին դահլըճէն դուրս ելնելու
պիտի պարտաւորին՝ եթէ Այսթէֆա-
նոսի դաշնագրութեանէն դուրս ուրիշ
ինքնօրինութիւններ վիճաբանութեան
գրուին : Այս լուրերը տէրութեանց
խորհրդին յաջողութեան վրայ մեծ
յոյս մը չեն թողուր , հակառակ Պիս-
մարք իշխանին յայտնած հաւատոց :

Բացման իրիկունը Գերմանիոյ դա-
հաժառանգ իշխանը Բոցտամի իւր
նոր պալատին մէջ կոչուեց մը տուաւ
'ի պատիւ երեսփոխանաց : Գահա-
ժառանգին դէմբաղմած էր Պիսմարք
իշխանն , երկու կողմը Բուստիոյ ար-
քունական գերդաստանին անդամ
ներէն երսուներ չափ անձինք կը բազ-
մէին , և ասոնց դիմացը տէրութեանց
խորհրդոյ քսան և հինգի չափ երես-
փոխանք : Ընդ. ամենն հարկիւր վաթ-
սուն պնակ դրուած էր : Գահաժա-
ռանգ իշխանը տէրութեանց խորհրդ-
դոյն մէջ ներկայացուցիչ ունեցող վե-
հապետաց համար բաժակ առաջար-
կելով շնորհակալութիւն յայտնեց առ
իւր վեհափառ հայրն ցոյց տրուած
համակրութեան , և յուսաց որ տե-
րութեանց խորհրդոյն վիճաբանու-
թիւններն աշխարհի խաղաղութիւնն
ամրապնդելու կը ծառայեն :

Երեսփոխանք պաշտօնական նիս-
տերէն դուրս իրարու հետ մասնա-

ւոր տեսակցութիւններ ու բանակ-
ցութիւններ կրնեն , և կը կարծուի
որ այս մասնաւոր նիստերը մեծապէս
պիտի նպաստեն խնդիրները կարգի
դնելու : Երբ տէրութեանց խորհրդ-
դոյ երեսփոխանք այսպէս ընդհանուր
համաձայնութիւն մը հաստատեն ի-
րենց մէջ , կը կարծուի որ երկրոր-
դական խնդրոյ կարգադրութիւնը
մոռնախորհուրդներու թողլով նիս-
տերը պիտի գոցեն :

Անմիջական ուշադրութիւն հը-
րաւիրող խնդիրներն էին Յունաստա-
նի , Գարաաղի , Սերվիոյ և Ռուսա-
նիոյ երեսփոխաններն ընդունելու ե-
ղանակն , և Կ. Պոլսոյ չըջականերէն
Ռուսական զօրքն և Բրիտանական
նաւատորմն հեռացնելու խնդիրն , ո-
րոց իրարու մերձակայութիւնը խիստ
վտանգաւոր կը համարուի : Այս զը-
րութիւններն հեռացնելու խնդիրը՝
Շուսնուի վարնայի և Պաթմուի ամ-
րութեանց յանձնուելէն կախում ու-
նի : Կըսուէր թէ Բ. Գուռն ամրոց
ներուն յանձնուիլն ետ կը թողուր՝ տե-
րութեանց խորհրդոյ որոշման սպա-
սելով : Բայց Ռուսիա , որոյ խնդիրը
Գերմանիոյ աջակցութիւնը կը գտնէ
եղբր , կը պահանջէ որ մանաւանդ
վարնա և Շուսնու անմիջապէս յանձ-
նուին , և այս նպատակաւ թօթէպէն
զօրավարն իւր զօրաց սպառնալից
չարժամներ ընել կուտայ Կ. Պոլսոյ
չըջակայքն , որոց մին դեռ քսանի մ'
օր առաջ Յունաստ փաշայի դիմելուն
վրայ տեղի ունեցած էր . և թէպէտ
այս Օսմանեան հրամանատարը ծա-
նուցած էր թէ զինուք դիմադրելու
պիտի պարտաւորի , բայց կըսուի թէ
ինք հրամանատարութեանէն հանուեր
է : Թօթէպէն զօրավարին նպատակն
ոչ այնչափ Կ. Պոլսոյ գրաւել է , որ
չափ սպառնալեաց միջոցաւ վարնա
և Շուսնու ձեռք ձգել , որք՝ եթէ
Անգղիոյ հետ պատերազմ ծագի՝
Ռուսաց հաղորդակցութեան դիմելը
կարելու նպատակ ունեցող պատե-
րադմական գործողութեանց հիմ կըր-
նան ըլլալ : Հարկը հաղար զօրք վար-
նա և Շուսնու հանուելով Ռուսաց
հաղորդակցութիւնները դիւրաւ կը
կարեն : Անցեալներն Այսթէֆանոսի
մէջ Ռուսը պատերազմական խոր-
հուրդ մ'ըրած էին , ուր Կ. Պոլսոյ վրայ
քաղելու գաղափարը վիճաբանութեան
դրուած էր՝ առանց որոշման , բայց
որոշուած և օր նշանակուած էր Շուս-
նուի վրայ յարձակելու : Երբոր դի-
ւանագիտական բանակցութիւնը խա-
ղաղութեան նպատակաւ կերպարանք
առին , այս որոշումն ետ ձգուեցաւ :
Մայրաքաղաքին չըջակայքը Ռուսաց
և Օսմանեանց դիմելը խիստ մօտ են
իրարու : Փիրինճէն-Քէօյի մէջ եր-
կու կողման յառաջապահք 'ի միասին
կը նստէին , առանց իրարու հետ
զարնուելու : Այս անկանոն վիճակը

կարգի դնելու և դիմելը զատելու
համար , Օսմանեան բանակաւորն եր-
կու կողմէն յանձնախորհուրդ մը դու-
մարեցաւ անցեալներն : Օսմանեան
բանակին կողմէն Ղազի Օսման փա-
շան , Մէհմետ Սլի փաշան , Պէյ-
քըր փաշան և Յուսուփ փաշան , իսկ
Ռուսաց բանակէն Ռօհ , Աքսպէյէֆ
և Էլէյս զօրավարք ներկայ գտնուե-
ցան : Վիճաբանութիւնը մինչև երե-
կոյ տեւեց առանց որոշում տրուե-
լու , և կերեւի որ Ռուսը և Օսման-
ցիք փրկինճէն-Քէօյի մէջ կը շարու-
նակէին մէկտեղ նստիլ : Այս խնդիրը
տակաւին առ կախ մնացած՝ Ռուսը
ուրիշ նոր շարժում մ'ըրած կերեւի ,
յորմէ կը տեսնուի որ զինուորական
վիճակը խիստ պարզ չէ : Սոյն միջո-
ցին Բրիտանական նաւատորմն առա-
ւել ևս մօտեցաւ մայրաքաղաքին և
հիմա կղզիներուն առջև է : Այս նը-
շաններն հաշտութեան ամրանալուն
վրայ մեծ փոստակութիւն չեն ներշնչ-
ել , բայց ամենայն ինչ կախուած է
առաջիկայի Պէրլինի Արիսպագոսին ո-
րոշումներէն : Ռուսը մի և նոյն ըս-
պառնալից շարժումները կրնէին նա
և Ռուսիայի մէջ և Ռուսական
զօրքն իրենց դիրքէն կը հանէին կա-
րդոս իշխանը պարտաւորեցաւ Ռու-
սաց հրամանատար Տրէնիէին զօրա-
վարին իմաց տալու , որ եթէ Ռուսը
իրենց յառաջիկայացութիւնը շարու-
նակեն , Ռուսիա դիմադրելու պի-
տի հարկադրի : Ռուսիան տէրու-
թեանց չըջաբերական մը զրկեց իւր
երկրէն հող չտալու համար , և Պ.
Պրաթիանօ և Բօկանիսէանօ իրենց
երկրին շահերը պիտի պաշտպանեն
Տէրութեանց խորհրդին առջև :

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Պրլին 19 յունիս .

Նախքան ապաքինումն յամր և դժուա-
րին է : Ն. Վեհափառութիւնը քննադա-
րու և զլիստ պոնոյտ ունի :

Պրլին 20 յունիս .

Տէրութեանց խորհուրդն իւր երկու-
ուան նստին մէջ Յունաստանի ներկու-
յութիւնն ընդունիլ որոշեց՝ կարծիք յայտ-
նելու համար , բայց այն ժամանակ մի-
այն , երբոր Յունաստանի վերաբերեալ
խնդրոց վրայ խորհուրդ ըլլալ :

Տէրութեանց խորհուրդն որոշեց նաև
որ Պոլսոյ երկու դատաւար բաժնուի ,
մին Պաքսանաց հիւսիսային կողմը Պու-
ղարիս անուամբ , և միւսն հարաւային
կողմը՝ հաւանականաբար Բուսնի անու-
ամբ :

Ռուսիոյ , Անգղիոյ և Աւստրիոյ երես-
փոխանները Տէրութեանց խորհրդոյ նիս-
տերէն դուրս խորհրդակցութիւններ ու
վիճաբանութիւններ կրնեն Պոլսոյ դա-
ւառաց քաղաքական և վարչական զը-
րութեան և սահմաններուն որոշման վը-
րայ :

Այս մասնաւոր բանակցութիւնը լաւ

պայմաններու մէջ կը շարունակեն : Եթէ բանակցողաց մէջ վաղը կատարեալ հաւաստագրութիւն հաստատուած չըլլայ, ապա թեմանց խորհրդոյ նիստը շարաւթ աւուր պիտի թողուի :

Պէտքէն 20 յունիս , իրիկուն .
Կը կարծուի որ Բուսանիս Գանուբի եղբորն երկնցոյ Պետարասիւի մասը պիտի պահէ :

Փարիզ 20 յունիս .
Այսօր Լօնդանի տարեկան զօրահանդէսը կատարեցաւ : 55000 զօրք ներկայ էին : Մար-Մահոն մարաթախտին հետ բաղադրեալ օտարապալի սպայք կային :

Պարսից Շահն ալ ներկայ էր զօրահանդիսին :

Պէտքէն 21 յունիս .
Տէրութեանց խորհուրդն այսօր նիստ չըրաւ : Շահն ունեցող տէրութիւնք կը շարունակեն Պաշտարիւն խնդրոյն վրայ բանակցութիւնները :

Տէրութեանց խորհուրդը վաղը չաւարթ պիտի դադարի :

Վիեննա 21 յունիս .
Լրագիրք տէրութեանց խորհրդոյ վրայ միայն կ'ընդունին և հակառակն կարծիքներ կը յայտնեն : Մեծամասնութիւնը խաղաղութեան նպատակով է :

Պէտքէն 21 յունիս .
Լիազօր երեսփոխանաց մէջ բանակցութիւնք կըլլան Պաշտարիւն խնդրոյն վրայ : Բայց դեռ բան մ'որոշուած չէ այս մասին :

Վաղը նոր նիստ մը պիտի ըլլայ :
Պարսիցին մէջ պարտած անհաճոյ լուրերն , որք արժեքիցով անկում պատճառեցին , անհիմն են :

Իստուրա 20 յունիս	
Օսմ. Բօնս .	14 7/8
Փոս .	1865 18 1/4
»	1869 16
»	1874 50 5/8
»	1872 27
»	1873 16
» Եղիսիտ .	70 7/8
Անգլ. Բօնս	95 9/16
Փարիզ 21 յունիս .	
Օսմ. Բօնս .	14,35

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Բուսանիւնի ծերակաւտի ժողովին դեր—նախագահ Պ. Մ. Պրաթիանօ այս առաւօտ վեհ. Սուլթանին ներկայանալու պատիւ ունեցաւ :

Բ. Դրան այրած մասերուն վերաշինութիւնը քիչ օրէն պիտի սկսի , յատուկ մասնաժողով մը հսկողութեան ներքեւ :

Օսմանլը անուն լրագիրն , որ Պասիքէթի տեղ կը հրատարակուի , կը ծանուցանէ թէ մայրաքաղաքիս և շրջակայից Օսմանեան ազգային զինուորներն ի դէն պիտի կոչուին :

Շիրքէթի—Խալիլիէի շողենաւներուն հրաման եղաւ որ Զրադանի պալատին առջևէն անցած ժամանակներն բացէն անցնին :

Երեքշաբթի օրը Ռուսաց Թօթիէ-պէն զօրապետը կոչուեց մը տուաւ յԱյսթէֆանս , ուր հրաւիրեալ ներկայ էին մայրաքաղաքիս Գերմանական , Աւստրիական և Հնդկական զեւապանք , ճաշին վերջը նախ Ռուսիոյ և յետոյ Գերմանիոյ և Աւստրիոյ կայսերաց և Յունաստանի թագաւորին կենացը բաժակներ առաջարկուեցան : ճաշէն ետեւ Ռուս և Չէքքէշ ձիաւորաց վարժութեան փորձեր եղան , և յետոյ հրաւիրեալք Տատեանց տունն երթալով թէյ խըմեցին :

Կ. Պօլսոյ յունաց նախկին Պատրիարք Անթիմոս չորրորդ հինգշաբթի օրը վախճանեցաւ մեծ կղզին , և երէկ յուղարկուեցաւ թիւնը կատարեցաւ մեծ հանդիսիս :

Հանդուցեալն երկու անգամ պատրիարքութիւն ըրած էր , 1841ին և 1848ին :

Չորեքշաբթի օրը Բերա տասնեւմէկ տարեկան տղայ մը թռուցիկ թռցնելու համար տանիքն ելնելով ,

ուրքը սահեցաւ և տաններէն կանգուն դուռն բարձրութենէ վար իջնալով գլուխը ջախջախեցաւ : Մայրն ալ դողէն ու սրտին ցաւէն հիւսնդացաւ և երկուքը մէկէն հետեւալ օրը մեռան :

Կարինէն դուռն անմիջապէս կը ծանուցանէ թէ Լազարէֆ զօրապետը 19 ըդ զօրաբաժնին հետ Կարին հասնելով , հոն գտնուող Ռուս զօրքերն ետ զրկուեցին : Այս առթիւ միջնաբերդը գտնուած 300 ի չափ Օսմ. հիւանդ զօրականներն երգնկայ փոխադրուեցին : Ասոց հետ նաեւ Թուրք բնակիչներէն շատեր սովու վտանգի նշաններ տեսնելով , վախերնուն յիշեալ զօրաց հետ էրգնկայ գաղթելու փութացեր են : Իսկ անդադած յորդ անձրեւներուն վրայ հնձոց առաւառութեան մասին նորէն ամեն մարդ յուսադրի սկսեց է :

Իսմայիլ Հադդի փաշան՝ վանայ , Բաղեշու , Մշոյ և Բարեղի կողմերը գտնուող Օսմանեան զօրաբաժնիքերը վերակազմելու կ'ընդունի . շատ ալ Մթմաշֆըղ պատրաստ կեցած են՝ առաջին նշանին՝ ի դէն դիմելու : Ճանքուն վրայ մնացած թնդանթնները փոխադրելու միջոցներ ձեռք առնուեցին :

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ	
Է Ս Ն Ա Մ Ը Ո Ւ Մ Ո Ւ Մ Ի Է	
9 յունիս ուրախ իրիկուն	15.28
10 յունիս շարաւթ առաւօտ	15.27
բացուեցաւ ժամ 5 ին	15.20
Բուսանի երկաթուղի	Փր. 48
Թղթագրամ	Վր. 288
ԸՆԹԱՅՐԱՅՈՒՆՆԵՐ	
Կ. Պօլսոյ 9 Յունիս	
Ստիքէթ Եւրոպայի լուս. Անգլ. լր. 4.	
» փոխանակութեան	3. 5
Կ. Պօլսոյ Պանդարիս	5.
Քրէտի Եւրոպայի	3.38
Քրէտի Օսթրո-Թուրք	
Փոս .	1863 78
»	1865 78
»	1869 74
»	1872 25
»	1873 73

Ա. Զ. Գ. Ա. Յ. Ի.

Երէկ աղգային ժողովը գումարեցաւ Գումարաբու Մայր եկեղեցին ընդ նախագահութեամբ Ամեն Ս. Պատրիարք հօր և ատենապետութեամբ Վսեմ : Ստեփան փաշայի Ասլանեան :

Ժամ 7ին ատեն բացուելով , ամենէն առաջ ատենապետ փաշան իւր վերընտրութեան առթիւ շնորհակալութեան ուղերձ մը կարդաց : Յետոյ Վսեմ : Նուրեան էֆէնտիի մէկ գիրը կարդաց , որով Ն. փանութիւնն հրաժարական կուտար երրորդ ատենապետութենէ : Ժողովն՝ ատենապետ փաշային առաջարկութեան համաձայն՝ վստահութեան քուէ տուաւ Նուրեան էֆէնտիի , և հրաժարականը չընդունեց :

Յետոյ կրօնական և քաղաքական ժողովոց հրաժարագրերը կարդացելով , բաւական վիճաբանութենէ ետեւ որոշուեցաւ՝ վարչութեան հրաժարանն ընդունելէ առաջ անոր համարատուութեան տեղեկագիրը տեսնել յառաջիկայ նստին մէջ : Սոյն որոշումէն ետեւ ժողովը օրակարգին անցնելով՝ նախաքննիչ դիւանաց ընտրութիւնը կատարեց՝ դիւանին ներկայացուցած ցանկին վրայ :

Ս. Պատրիարքը Մուրատեան վարժարանի խնդիրը բացաւ , յայտնելով թէ Միթիթարեանք նորէն վաճառումներ ընելու ձեռնարկեր են , ուստի պէտք էր որ աղգային ժողովն այս ամենակարեւոր խնդրոյն վրայ տնօրէնութիւն մ'ընէ : Ծանոց թէ աղգէն ինքը վարչութեան հետ խորհրդակցութեամբ չորս օրէնսգէտ անձերէ մասնախորհուրդ մը կազմած էր՝ խնդրոյն իրաւարանական հանգամանքները քննելու և իրեն

տեղեկագրելու համար . բայց դեռ տեղեկագիր չէ ստացած , և իսկ է իսկ թէ մասնախորհուրդին անդամաց մէջ կարծեաց տարբերութիւն ծագած է , և այլն :

Ժողովը բաւական երկար վիճաբանութենէ ետեւ՝ քաղաքական Ժողովոյ ատենապետին առաջարկութեան համաձայն որոշեց որ Ս. Պատրիարք հայրն իւր հետ առնելով Վրսեմ : Այսպէս Ստեփան փաշան՝ թէ՛ վերոյիշեալ մասնախորհուրդին անդամներն և թէ՛ ուրիշ Հայ և օտարազգի օրէնսգէտներ հրաւիրէ , անոնց խորհուրդն առնու և աղգային Ժողովը հաղորդէ , որպէս զի Ժողովն ալ պէտք եղած որոշումն ընէ ի դարձագրութիւն :

Աղգային երեսփոխանք միաձայն յայտարարեցին թէ Հայոց աղգը պատրաստ է ամեն զոհողութիւն ընել արժանայիշատակ Սամաէլ Մուրատայի կտակին մէջ ընդհանուր Հայ աղգին օրք և աղքատ մանկանց իրաւունքը կենդանացնելու և հրիտակն իւր բուն նպատակին ծառայեցնելու համար :

Ժամ 9 1/2 ին ատենը դոցուեցաւ՝ 15 օրէն գումարուելու որոշմամբ :

Կը լսենք թէ Ս. Պատրիարք հայրը Պէտքէն երթալու դիտաւորութեան վրայ կը պնդէ : Նմանապէս կը լսենք թէ Հայաստանէն յատուկ պատգամաւորութիւն մը պատրաստուել է անյապաղ Պէտքէն երթալու և տէրութեանց խորհուրդին ներկայանալու համար :

Խլմիրէն առ մեզ գումարած նամակէ մը կիմանանք թէ տեղւոյն առաջնորդ Գեր. Տ. Միթիթարեան վարչագրեալ Մուրատեան՝ Գերմանիոյ կայսեր դէմ իրոճուած վերջին դաւաճանութենէն Ն. Կ. Վեհափառութեան կենաց աղատութեան համար յատկապէս պատարագ մատուցանել տալով , ներկայ դառնուելու հրաւեր զրկել է իլմիրի Գերմանական հիւպատոսին : Հիւպատոսն ալ նոյն օրը Գերմանացոց պատարագին ներկայ դառնուելու խօսք տուած ըլլալով իւր առաջին թարգմանը զրկել է Հայոց պատարագին , և հետեւալ օրն ալ հետեւալ շնորհակալութեան նամակն ուղղել է Գեր. Առաջնորդին :

Գերադատեալ Տէր .

Հիւպատոսարանին առաջին թարգման Սարգիս Էֆէնտիի բերնով արդէն շնորհակալութիւն յայտնած է իւր մարդաւորական համակրութեան համար , որով Չէր բարձրութիւնն և Հայ հասարակութիւնն հանդիսաւոր աղօթքներ մատուցեց առ Աստուած , վստահ Մեր Օգոստոսական կայսեր , զոր Ամենակալը դարձեալ սպառնալուց ստիպել դաւաճանութեան մը դէմ : Ներկայիս ալ պատիւ անձին կը համարուի իմ բարձր կոտորութեանն ամենանկեղծ շնորհակալութիւններն հաղորդել Ձեզ , և յայտնել թէ պիտի փութամ առանց զանցառութեան գրել ի Պէտքէն , ուր խիստ քաղցր տպաւորութիւն մը պիտի ընէ Ձեր այդպիսի նախաձեռնութիւնն , ինչպէս նա և Ձեր բարձրութեան և Ձեր աղգին այս առթիւ ցոյց տուած համակրանքը :

Հաճեցէք ընդունել Գերադատեալ Տէր , իմ բարձր յարգանաց հաւատարմութիւն :

12 յունիս 1878 Յիւլիէն

Իսթիք Հիւպատոս Գերմանիոյ

Պատրիարքարանէն հետեւեալն հաղորդուած է մեզ ի հրատարակութիւն .

Չորրորդ և վերջին ցուցակ հանդակութեանն որ վստահ Հայ գաղութականաց .

Ինթերնասիոնալ ընկերութենէն առնուած Սրբաճեան Սարգիս Էֆէնտիի ձեռագիր . 75 լիրա Օսմ. 65 զրդ . Եօղլատի վիճակէն Չօրուսի Ժողովրդեան նուէրը 620 զրդ ուղ թըղթագրամ :

Բայերգեան վարժարանի Հայ ուսանողաց նուէրը 350 զրդ .

Բարակէօիմիլիկի եկեղեցւոյ թապալի արգիւնք 27 զրդ .

Իսկուտար եէնիմահալլէի եկեղեցւոյ թապալի արգիւնք 30 զրդ .

Մայր եկեղ. դարձեալ 22 1/2 զրդ . Բուճգաբուի դրսի եկեղ. 19 զրդ .

Օրթագիւղի եկեղեցիէն 90 զրդ . 8 յունիս 1878 (Կնէ) :

ԵՐԿՐՈՐԴ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Լրագրոյ 2431 թուով ֆ մասնականին գոյական բառերէ առաջ դարձածութեան սխալ ու անտեղի ըլլալն անհրաքելի փաստերով հաստատած էինք :

Տիգրան Ս. Սէթեան էֆէնտի , որ ֆ (Տ) մասնականին ֆ (Ֆ) թուականէն ունեցած իմաստի և դործածութեան մեծ տարբերութիւններն առանց գիտնալու հրապարակ նետուած էր , մեր վերոյիշեալ առաջին տեսութիւնը կարգաւ ետեւ՝ դարձեալ զարմանալի յամառութեամբ մ'ըսենք թէ տգիտութեամբ իւր առջին թմբուկը կը դարնէ Հայրենիք անուն թերթին 435 և 436 թիւերուն մէջ :

Նախ չէ կրցած կամ չէ ուզած հասկնալ թէ այդ երկու ֆերը տարբեր իմաստ ունենալով , չեն կրնար իրարու տեղ գործածուիլ առանց իմաստից շփոթութեան : Բ. չէ կրցած կամ չէ ուզած հասկնալ թէ այդ երկու ֆերուն աշխարհագրաներն ալ իրարմէ ասարբեր են , թէ՛ ձեռով և թէ՛ գործածութեամբ : Գ. չէ կրցած կամ չէ ուզած հասկնալ թէ ֆ թուականին աշխարհագրան՝ որ է ֆէ՛ դարառ ֆին պէս գոյական բառերէ անհրաքելի և անտեղի նորաձեւութիւն կամ արտուրութիւն մ'է , զոր մեր թէ՛ դարառ և թէ՛ աշխարհագրան լեզուներն հաւատարապէս մերժելէ ետեւ , տրամաբանութիւնն ալ կը մերժէ : Զ. չէ կրցած կամ չէ ուզած հասկնալ թէ մեր գերաբառի կանոնն աշխարհագրան մէջ անպատճառ ընդունելու պահանջով ըրած չենք . այլ աշխարհագրան մէջ կեցած այն կանոնն՝ որ դարառնին ալ համաձայն է , չաւերելու , պահանջով ըրած ենք՝ մեր աշխարհագրան գերաբառէն բոլորովին չհեռացնելու և չօտարացնելու սկզբաւր : Է. Չէ կրցած կամ չէ ուզած հասկնալ թէ մեր մեր գործածած աշխարհագրան մաքրելու կամ աղնուցնելու համար՝ դարառ միշտ մեր աչաց առջև ունինք , բայց այս պայմանաւ որ պարզ և դիւրահասկանալի ըլլայ : Միանգամայն հնչման դիւրութիւնն ու քաղցրութիւնն ալ ուշագրութենէ չենք վերադնելու : Այս պատճառաւ է որ բառերուն վերջի Ն կամ Ե յօդք՝ ձայնաւորով սկսեալ բառերէ առաջ և բաղաձայնով սկսեալ բառերէ առաջ է կը գործածենք : Նըմանապէս չարաձայնութենէ փախչելու համար մը մասնականը ձայնա-

ւորով ունեւոր բաւարէ ուսմի ողեւ-
լով՝ ճ' կընենք : վերջապէս մեր աշ-
խարհաբառը պարզ, դիւրահասկա-
նայի և դիւրահասկելի ընելու յատուկ
մտադրութիւն ունենալով, ընդհա-
նուր սովորութեան ընդունած ու
գործածած ուղիարհաբառի ձևերը,
ոճերը, յօդերն ու բառերը մէկէն
'ի մէկ գործարար վերածել չենք ու-
ղեր, այլ տակաւ և անդաւայի կեր-
պիլ :

Տիգրան Ս. Սէթեան էֆէնտի
այս ամենապարզ կէտերէն ոչ մին չէ
կրցած կամ չէ ուղած հասկնալ :

Եթէ առաջինն է, կարեկցարար
կը յորդորենք զինքը որ Հինքերա-
պէյնեան Տ. Յօհաննէսի կամ
Գարապէտեան Հ. Մատթէիայի պէս
ներհուն հայագիտաց դիմելով ժա-
մանակ մ'անոնց դասերը մտիկ ընէ,
ուսանի, և յետոյ գրական հրապա-
րակի երէն : Իսկ եթէ երկրորդն է,
այսինքն եթէ կամովին չէ ուղած
հասկնալ, և իւր սխալ կարծեաց վը-
րայ դիտմամբ կը պնդէ, այդպիսի
մէկու մը հետ վիճարանելը տարա-
պարտ աշխատութիւն մ'է, որուն ոչ
ժամանակ ունինք և ոչ ակարծք :

Եւայ 'ի Բոմանիա 22 մայիս 1878 .

... Տէր .

Ձեր ինձ իշխել յայսմ ևս նուագի
ձեռն 'ի զիւր արկանել հուպ 'ի ստորոտ
Մասեացդ պատուականի, եթէ չէր հարկ
'ի վերայ եղեալ խղճի իմոյ և զգացմանցս
Հայութեան յայն ձեռն արկանել :

Ոչ նուազ իմն դարմանք ընթերցայ 'ի
2121 թուով Մասեացդ պատուականի
զվերջինն յօդուած գլխեան 'ի Պրաչովէ,
որ ցարդ իսկ կրէ զստորագրութիւն Տեառն
Յակոբայ Գեորգեանց, այլ որովք 'ի
ներքս պարունակին՝ վերստին 'ի տես ե-
լանէ ոգի և բարբառ առնն մերձաւորի :

Ի՞նչ իւրք մարթ էր հեղձ և խելք ար-
կանել իմոցս հառաչանաց՝ տեսեալ թէ
տակաւին 'ի ձիրանս սուտակաստանի
կայ և մնայ աղաչայ Յակոբ Գեորգեան-
եանց՝ բարեկամս մեր, որ առ ոչինչ գըր-
եալ զմեր անկեղծ յորդորանս զերծ յո
և իցէ նկատմանց՝ ոչ փոյթ յանձին ունի
ձողորմել 'ի վարմից անտի յոր անկեալն
է . և որ առաւել ցաւալին է, զքաղցր
յիշատակաց մերոց զյօդ անհետ առնել
և խղել նկրտի :

Արդ՝ ... Տէր, նպատակ դրոյս ոչ
լինելով մի առ մի հերքել զանտեղութիւն
այդք երկրորդի զրոյ երևելոյ 'ի Պրաչովէ,
ոչ իսկ անտի իմն վիճարանութեամբ
ծանրաբեռնել զպատուականը ձեր լրա-
գիր և զպատուարժան ձեր ընթերցողս,
չատարացող ասպ նայեացս իմն արկանել
ընդ այն հաճոյատեան յօդուած հանդոյն
անկոյն թուանորի՝ որոյ տես արտաքին
հաճելի է յօյժ աչացս, այլ ճաշակն դառ-
նաթոյն և մահաբեր :

Փութացից ասպա աստանոր սակաւուք
բանիւք առաջի դնել զայս ամենեցուն,
որոյ ոչ զժողարութիւն իմն մնայ մեզ՝
մինչդեռ 'ի պատասխանեմը անդ Պրաչով-
էու որով և յոտակ տեսանի ըստ ասից
մերոց ճշմարիտ յեղինակ գոյ կրկին յօդ-
ուածոյն՝ կղերականն անխարկեալ 'ի մէնջ,
Այլ զի վարանի ճանաչել զմեզ և ուրաստ
լինի զտեսութենէ մերմէ, զայսմանէ այս-
չառի ինչ ասել շատ համարելք թէ, ոչ
յուշիցէ բարեկամի իմում Տեառն Տեառն
Յակոբայ և նոյն իսկ որում գրով յու-
րաստ կայ՝ տեսութիւն մեր 'ի Պրաչով
քաղաքի, ուր և 'ի զբոսավայրի ուրեք
կողմերոյ Կառա ծառ խնոյս արար մեզ
աղաչա Յակոբ 'ի ներկայութեան անդ
կղերականին մերձաւորի : Թէպէտ ոչ է
մեր կէտ նպատակի խոյզ և խնդիր ար-
կանել 'ի պարագայս տեսութեան մերոյ .
զի նիւթ զրուածոյս մերոյ ոչ ծանօթու-
թիւն մեր կամ Տեառն Յակոբայ էր, այլ
զեղծմանք ինչ՝ զոր կամեցեալն էր կղե-
րականն յիշատակեալ վարագործել կամ
շատաւորել, և որում հարկադրի հուսկ
ասպ մեղադիր և դատաւարաբնէ երկել,
առ 'ի յայտ յանդիման ցուցանել չառ-

պարակաւ զերեզիմութիւն իսկ իւր :

Առարկէ սակայն թէ « Եթէ այսպէս
իրար ուսունք՝ ինչ կըլլայ վերջը, եթէ
ոչ իրարմէ կ'սպառնանք », և իբր վկայու-
թիւն իմն առաջի դնէ. « Եթէ զվիճեանս
խաժառոցէք, 'ի միմեանց սատակեմք » :
Ձիւնչ այլ զրարարութիւն քան զայս : Ե-
թէ դատաւարութիւն զայն թակղութեան
կամ զեղծման խաժառոցին կողմ, ասպ
արձան իմն պարտ է կանգնել զեղծման,
և ոսկեղէն տառիւք 'ի յիշատակարանս
գրուել զմիտութիւն և զգայթակղութիւն,
խառնելով զոգովմիտ բարոյականութիւն և
դատաւարութեամբ ջնջելով բարկը և
մենայն օրէնս պաշտպանութեան զա-
տարարութիւն չարին, և արտաքսելով 'ի
սրբոյ Աւետարանէն զպատգամս զայսու-
սիկ՝ որոյ զրոյակիր ուստեալ է մնալ կը-
ղերականն տեսուն Յակոբայ . « Եթէ ակն
քո աջ զայն թակղեցուցանէ զքեզ, խելս
զնա և ընկեալ 'ի քէն . զի լաւ է քեզ ե-
թէ մի յանդամոց քոց կորիցէ, և մի ա-
մենայն մարմինդ քո անկանիցի 'ի դե-
հէն » :

Գրուածիք իմն երևցան մեզ բանք
ինչ զկղերականէն ծածկեցելով թէ. « Մե-
թէ աչքերն ուս (Յիսուսեանի ուսման կեր-
պարանախօսի) չէ նէ կարգացածնուս
պէտք է հաւատ ընծայել » — Եղբակ զիս-
տակաւին առաջը երկովք պատրեն ըզ
բարեկամս մեր, այլ վաշ զի ոչ զամենե-
սին . քանզի ճշմարտութիւն իմն քաջա-
ծանօթ է թէ, « Ոչ յոյժ վտանգաւոր են
որ յայտնեալքն իցեն վէրք . այլ որ մըտ-
եալն է 'ի մարմին թոյն՝ ոսկալի է յոյժ » :

Այլ արդ՝ ծանօթ եղև ամենեցուն ու
զի նպատակ և անձնաւորութիւն զըր-
չին՝ որ ի մացառուս Գարեգեանն լը-
րին դարանակալ գրով, յաջողեալ ձգել
ի ցանցս իւր զաղաչա Յակոբ Գեորգեան-
եանց, դուն գործէ և զայս յայն ձգել
կնքեմք ասպ դրանս մեր, խնդրելով 'ի
ձէնջ, . . . տէր, պատուասիրութիւն
առնել և այսմ զրուածոյ յէջ Մասեացդ
պատուականի 'ի ծանօթութիւն ամենայն
ընթերցողաց ձերոց :

Եւ ընկալարեք զխորին մեր յարգանս,
որով եմ . . .
Գ. Ս. Յակոբեան

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԳԵՂԵՑԻԿՆ ԵՒ ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԻ

Ի Օ Ս Ե Յ Ե Ա Լ

Ի Լ-առանձն Ընթերցողաց Ընթեր-
Օրէնդէն

1878 Ս Պ Ր Ի Լ 24

(Շուր. Գե. Բէ. 2133)

Այս տեսութեամբ արուեստն գեր
ի վերայ է քան զընտելութիւն . զի, թէ-
պէտ կը պահասի նմա կեանքն՝ իրա-
կանութիւնն, և միշտ մի Աստղիկ չկայ
չնչաւորել Բիկմայիտնեւոր կալածե-
ներն, բայց իւր գործերն աւելի կա-
տարեալ գեղեցկութիւն մի կընծա-
յեն, իտէական գեղեցկիւն կը բա-
ցատրեն լոկ և անխառն, մինչդեռ
իրականութեան մէջ ամեն ինչ չէ գե-
ղեցիկ . գեղեցկիւն հետ կը կցորդի
տգեղէն, փափկամեղք մի երգի հետ
կը խառնի մի խաղաղ արձագանգ,
մի ճահիճ կը խաթարէ մի մարգա-
ղեանոյ ծաղկադիւ յիշարն, և մի աղ-
նուական ըզձի քով կը մոմւայ մի
գձուձ ու անասնական կիրք՝ Արուես-
տըն, ստուգել, իւր ստեղծմանց տա-
րերքն բնութեանէն կառնու յանօթ,
գաղափարն նիւթով կը մարմնանայ
և ազգերի կը լինի զգայարանաց . Հիւ-
կոյի մի տաղին համար բերեցին իւր
քմահաճ ձև երն կուտայ, վարդն իւր
բոյր, աղաւնի իւր վուփուն, երգն
իւր ծուխ, ծխածանն իւր գոյներն,
սասողն իւր նշոյլ, արև իւր շող լու-
սին իւր շաղ, մտածութիւնն իւր
բարձրագոյն թռչնքն, զգացումն
իւր սրբագոյն խանքն, և լեզուն
իւր փոմագոյն բարբառքն . և Ռա-
ֆայելի կոյսերուն գեղեցկութեան

մէջ քանի՜ իտայութիւն իւրեանց մաս-
նըն ունեցած են, մին իւր սեաւ աշ-
ւին, միւսն իւր ճակատն ամթթած,
այս իւր շրթունքն փափկալար, այն
իւր բազուկըն ճախարակեայ և քոր-
նարինա իւր հասակն օղեղէն : Ան-
չուշտ, բնութիւնն գերագոյն վար-
ժապետն է ճարտարաց . առանց բը-
նութեան ուսման չիք բանաստեղ-
ծութիւն . բայց այն ամբողջութիւնք
զոր այդ ցիր և ցան տարրերէն կը
կաղմէ ճարտարն՝ տեսլականին ներ-
շնչով թեւամբն առաջնորդեալ՝ քա-
նի՜ տարրիք են բնութեան գործե-
րէն . ինչ դիւթիւ և նորանշան գե-
ղեցկութիւն, որոյ ի զուր կը խնդրես
տիպարն ի բնութեան . տիպարն ար-
ւեստագիտին հոգւոյն մէջ է միայն .
արուեստն բնութեան հետ իւր մըրց-
ման մէջ կը տանի յայնթանակն : Ե-
թէ, որպէս կը սահմանեն ոմանք,
գեղարուեստն բնութեան նմանողու-
թիւնն լինէր և ստորին, զի բնու-
թեան աւարկայք միայն կեանքով
անհամեմատ բարձր պիտի լինէին
արուեստին յաւէտ ապիկար փորձե-
րէն : Բայց բանաստեղծն, ճարտարն
անձանօթ գեղեցկութեան տեսլիւնը
կը պարզէ մեր առջև, նոր հորիզոն-
ներ կը բանայ, դիւթական աշխար-
հաց մէջ կը փոխադրէ զմեզ, յորս
ամեն ինչ գեղեցիկ է գաղափարա-
կան գեղեցկութեամբ, այսինքն ա-
մեն ինչ կը խօսի ուղղակի մեր հոգ-
ւոյն հետ, ամեն ինչ կը յուզէ զմեզ,
խորհուրդներ ու գործիական զգա-
ցումներ կը ներշնչէ մեզ . զի գեղար-
ւեստն մտածութիւն է և զգացումն
իրացեալ՝ մարմնացեալ մի շէնքի,
մի արձանի, մի նկարի, մի նուագի,
մի քերթումով կը բարձրանան տակ
մանաւանդ գեղարուեստն արուես-
տագիտին հոգւոյն բացատրութիւնն
է, այն մեծ հոգւոյն՝ որ լի է գեղեց-
կին համայն շրջումներով, որ մեծ
իրաց և մեծ ճշմարտութեանց բնադ-
րումն ունի, և զոր Աստուած կազ-
մել է այնպէս փափուկ, այնպէս ըզ-
գայուն, այնպէս դիւրամուտ, այն-
պէս խանդավաղաւոր, զի չիք ինչ որ
ընդհարի նմա և անցնի առանց մի
խորին արձագանգ հանելոյ 'ի նմանէ .
արտաքին աշխարհի փոքրագոյն ե-
րևոյթն իսկ այդ հոգւոյն մէջ իւր
հակահարուածն ունի . և երբ կը
խօսի մեզ բնութեան, ընկերութեան,
երկնից վերայ, որպէս ինքն կը հաս-
կանայ, ո՞հ, իւր տեսիլք քանի՜ տար-
բեր և բարձր են քան զտեսնելնք,
ինչ ձայներ կը լսէ ցայն վայր մեզ
անձանօթ, և ինչ վառ՝ խորհուրդ-
ներ կը յղանայ որ յանկարծ մի թիւ
կուտան մեր հոգւոյն և նոր լուսով
մի կողովեն մեր միտմամբ արտեա-
նունքն : Այսպէս գեղեցկութեանց
մի այլ շար կայ, որ արուեստին ծը-
նունդքն են, և արուեստն այլ մի ա-
րարչութիւն է, բնութեան նման,
որ իւր կարգին կը պատկերէ Աստու-
ծոյ խորհուրդն, որպէս կամի և կը
շարժանայ այն մարդկութեան մէջ
յառաջդիմութեան օրինօք :

Ե.

Արուեստն, ինչ անուամբ այլ կոչ-
ուի, կըսուի ճարտարապետութիւն,
քանդակագործութիւն, նկարչու-
թիւն, երաժշտութիւն, Բանաստեղ-
ծութիւն, միշտ մի և նոյն է, միշտ
տեսլական կամ գափարական գե-
ղեցկիւն բացատրութիւնն է . և ար-
ուեստագետն, կոչուի Լը Պրամանդ,
փիլիսոփ, Լեոնար Տը Վինսի, Բա-
լիսպիւն, Հոմեր, միշտ մի և նոյն
հոգին է՝ մի և նոյն նուիրական հոով
բոցալուտ, մի և նոյն իտէականն և
իւր բոցն 'ի խնդիր, Մատենագրու-

թիւնն և թէ ուղեմք մի ընդարձակ
իմաստով առնուի, որպէս կընէ ու-
րեք Լամարթին, պարտի իւր մէջ
լուսնադակել բոլոր գեղարուեստքն,
զի ամեն արուեստական երկ մի էջ է
յորում ճարտարն գրել է իւր խո-
հանքն, իւր տպաւորութիւնքն, իւր
երազներն, իւր յիշատակներն, իւր
յոյսերն, իւր արցունքն, իւր խնդ-
քըն, իւր տենչըն, քարի, փայտի,
պղնձի, գունոյ, ձայնանչի, բառի
լեզուով, փոյր են գեղարուեստք և
'ի միտին կը զարգանան, զի փոխա-
գարձաբար կազմեն միմեանց վե-
րայ, քանզի մի և նոյն աւարկայն
ունին և մի և նոյն նպատակն, այն
է ձև և իրան տալ գեղեցկիւն և ըզ-
գայարանաց միջոցաւ խօսիլ հոգւոյն
Այն չորս հոյակապ գարերն, որք
քաղաքակրթութեան հորիզոնին վե-
րայ փայլող լուսավորչիւ պատգեր
եղան և որք Պերիկլեսի, Ալեքսանդրի,
վերածնութեան և Լուդովիկոս ԺԴ-ի
գար կանուանին, միանգամայն վերթ-
թումն տեսին հանճարաց որք գե-
ղեցկութեան հրաշակերտներ թուին
այս այլ և այլ ձևոց տակ : Պերիկլէս-
ի գարունն մէջ Պլատոնի Ունիտի
հրուանդանին վերայ կը յաւիտակ-
ուէր իտէական աշխարհն . Էսքիլէս,
Սոփոկլէս և Եւրիպիդէս թատեր վե-
րայ կը պատկերէին մարդկային սիր-
տըն 'ի կռիւ ճակատագրին հետ .
Չլէքսիս և Ալեքսէս կը նկարէին, փի-
լիսոփ, Պարաթիսէ և Լիսիպոս կը
քանդակէին, Տիմոթէոս կերպէր,
իկարնոս և Կոլիկրատ զՊարթենոն
կը ճարտարապետէին : Ալեքսանդր
գարն տեսաւ 'ի Հուսով՝ այն համա-
տեղութիւնն որ կը կոչուի վերգիլ,
Ովիտիոս, Տիբուլ, Լուկանոս, Ովի-
դիոս, Յորատի, վիրտովիոն, Մար-
կոս Լուտիոս : Իտալիոյ մէջ, վերած-
նութեան այն մեծ դարուն, թասսօ
Եւրոպէական գեղարուեստի մի
անմահ քերթումով մէջ, Ռաֆայէլ
Ալեքսանդր-Էսքիլէս կը նկարէր մի լուսն-
դէն վրձնով, Միքէլ Անճէլօ Ս. Պետ-
րոս Բոմբոնի կը բոլորէր երկնատիպ,
Յուլիոս Բ. ի մահարձանին վերայ
զՄիքէլս կը վերակենդանացներ մի
ստեղծագործ գործով և Սիքստինի
մատրան մէջ Վերջին դաշտապահ
ու ահագ քերթումն կը դրէր գու-
նով : Իսկ Լուդովիկոս ԺԴ-ի դարուն
մէջ Գաղղիա մի այտու ունէր աղա-
մանդ աղարդ մարդարայեալ, և ա-
կունքն էին արձուցնելու Պոստէ,
վառն Գոսնելլ, գործակալն Ռա-
սին, միտման Լաֆոնդէն, սրտա-
գետն Մոլլէր, փափկալովինն Բու-
սնէ, Բիւթէ արձանագործ, Բեռլի
ճարտարաշէն և Լուլլի երգահան :
Այսպէս գեղարուեստք ա՞յլ 'ի յաջ
կընթանան, և մի գրական ոսկեղար
նաւ արուեստական մեծ ժամանակ
մի է :

Ռ. Յ. ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ

Մեքսիկոյ յաջորդ Բոմբոնի

Ի Ա Ս Ն

Էսմանը սիմ մէծիւնէն իկիրմի զը-
րուշա վէ ետիօտ ֆարքը ինչ քայիմէ
վերելմէք վէ իւշ այտա թէպիմ օլըն-
մաք իւղրէ միւպոյեա օլընսճաք օ-
լան էլլի պլին քանթադ պիրնճի նիւ-
րասթըլ մատէն քէօմիւրիլին պէհէր
քանթարը օն պիր զրուշա թալիպի
էօհտէսինտէ օլըպ իշպու հաղիրանը
րումինին օն իընճի բաղար իրթէսի
կիւնիւ քարարը գաթիսի վիրիլէճէ-
լինտէն, իթապըն թալիպ օլանդարըն
եհէվի մէղքիւրտէ Տարը Շուրայի աս-
քէրլիյէ կէլէլէրի :

7 Հաղիրան 1877

Պապը Մէրաքէրի

ՍԻՐԱՔ ԵՒ ՍԱՄՈՒԷԼ

ԲԱՐԻ ՀՈՐ ԿՐԹԱԿԱՆ ԴԱՍԵՐ

ԳՐԵՑ ԽՐԻՍՏԵԱՆ ՀԱՅՐԻԿ

Եւ ի լայն քաղաքներ անհատական եղբոր

Յոյնական և Միջերկրական

Ի ՆՈՒՆԻՐ

ՀԱՅՈՑ ՀԱՅՐԵՆ ԵՒ ԶԱՐԳԱՅԵԱՆ ՈՐԳԱՆՈՑ

Կը ծախուի տմեն հայ գրական-
ճառաց քով գին մէկ քսաննոց թըղ-
թագրամ:

Եւ թ. Բ Մ Ա Ն Ո Ւ Ն Բ

Ի Լ ԵՋԵՐԿԱՐԱԿԱՆԷ

Երկարորեաց Հմայեակ Թ. Վ. Դիմաքսեան
Օրհնագրական

Ետդիւկէի եւան եղբորց հարազատաց

Մայրաքաղաքէ մինչեւ Կիւսուս
և Երուսաղէմ 32 քաղաքաց և գիւ-
ղօրէնց վրայ վիճակագրական շահա-
ւետ տեղեկութիւններ պարունակող
368 երեսէ բաղկացեալ գիրք մ'է,
Հայաստանեայց անուն տպարանէ մը
եղած:

Կը ծախուի Ենի գարուն և Մայր
եկեղեցեաց բանկալներն և Կ. Պօլսոյ
Հայ գրականաւաց քով գին կէս ար-
ծաթ մէճարիէ:

Ո. Յ. ՊԵՐՊԵՐՆԱՆ

Ա. Ո. Ա. Չ. Ի. Տ. Բ. Ե. Բ.

Բերքաւոր, Մահ Սոյաբայ, Ճառագ, Մ. Ս. Ե. Ս. Ե. Ս. Ե. Ս.

Ա. Ս. Ե. Ս. Ե. Ս. Ե. Ս. Ե. Ս.

Հեղինակն իւր ինչ ինչ ոտանաւոր
և արձակ գրութիւններն և լամարգինի
Գաղղիացի բանաստեղծին Սոյաբայ
հանուն գրադար տաղաչափեալ թարգ-
մանութիւնն ամբողջած է սոյն գրք-
քուկին մէջ:

Կը ծախուի Ենի-ճամի Զիլինկիր-
ք ճատտէսի թիւ 2, Ս. Ղ. և Ետդ-
մանեան գրատունը, և ուրիշ գրքա-
վաճառաց քով գին 1 քսաննոց թուղթ

ՄԱՐԻՕՆ ՏԵՂՈՐՄԻ ԽՈՍՏՈՎԱՆԱՆԵՐԸ

Կ Ա Ս

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՏԱՐՔԱՆՔ

Հեղինակ Էմիլ Ե. Մարգար

Թարգմանց Գր. Չիլիկեան

Սոյն նշանաւոր վէպին հինգերորդ-
այն է վերջինհատորն ալ իղմիրի Տէ-
տէեան եղբարց տպարանէն Պօլս հա-
սած ըլլալով կը ծախուի Ենի ճամի
Զիլինկիրէր ճատտէսի թիւ 2 Ս. Ղ. և
կասեան գրատունը և ուրիշ գրակա-
ճառաց քով գին 2 ֆրանք:

Թ. ՈՐ ՈՍ Լ. Ե. Ո. Ն. Ի.

ԳՐԵԱՑ ԾԵՐԵՆՑ

Սոյն գեղեցիկահիւս վիպասանու-
թեանն որոյ պատմական աղբիւրը
Ուրբինեան հարստութեանն առնուած
է, և որ Բրիտանի 1143 թուականին
Հայոց Կիլիկիոյ մէջ վերստին ձեռք
բերած իշխանական մեծութեան ճըշ-
գըրտադրալ պատկերն է, ամեն Հայ
պէտք է փութայ մի օրինակ ունենալ
Կը ծախուի ամեն գրականաւաց
քով գին 2 ֆրանք:

ԽՈՐՀՐԴԱՆՈՐ ԿԶԻ

ԸՆԿԵՑԻԿ ՄԱՐԳԸ

Ժիւլ Վէրն անուանի հեղինակին
սոյն հետաքրքրաշարժ և հրահանգիչ
գործին Գ. այն է վերջին հատորն ալ
իղմիրէն հասած ըլլալով, կը ծախուի
Ենի ճամի Զիլինկիրէր ճատտէսի թիւ
2, Ս. Ղ. և Ետդմանեան գրատունը
և ուրիշ գրականաւաց քով գին 2 ֆր.

ԱՐԻՆԱԼԻ ՄԱՐԻՔԻՉՈՒՆԻՆ

ՀԵՂԻՆԱԿ

Տալ Կոմսի

Թարգմանց Խ. Կ. Պարունուկեան

Սոյն գեղեցիկ վիպասանութեան,
որ միայն երկու հատորէ կը բաղկա-
նայ, երկրորդ հատորն ալ իղմիրէն
հասած ըլլալով, կը ծախուի Ենի
ճամի Զիլինկիրէր ճատտէսի թիւ 2
Ս. Ղ. և Ետդմանեան գրատունը և
այլ գրականաւաց քով գին 2 ֆրանք:

ՇԻՐՔԵԹԻ ԽԱՅՐԻԷԻ

ՇՈՐԵՆԱԿԱՆԵՐՈՒՆ ԵՐԹԵԻԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

1878 ՅՈՒՆԻՍ 1 ՀԻՆԴԱԲԹԻ ՕՐԻՆ ՍԿԱԿԱԼ

ՄԻՆՁԵՆ ԵՐԹԻՍ 30

ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐԸ ԲԱՆՈՂ ՇՈՐԵՆԱԿԱՆԵՐԸ

Ժամ	Բաժնորէն Ենի 2 ֆրանք
11 30	Ենիմանալէն, Մէջ. Պէյլէ. Թարապ. Ենիք. Սթէն. Էմիրի. Բ. Հիսար, Պէյլէ. Արնալ. Գուրու. Օրթաք. Պէյլէ. Մալ:
11 30	Արնալուքէյէն, Գուրու. Օրթաք. Պէյլէ. Գապաթ.
11 45	Վանիք. Չէնիկ. Պէյլ. Գուրու. Օրթաք.
12	Պէյլէ. Բաշապ. Գանլ. Ա. Հիսար, Գանլ. Վանիք. Չէնիկ. Պէյլ. Գուրու. Գապաթ.
12 45	Բ. և Ա. Գապաթէն, Ենիման. Մէջապ. Պէյլէ. Թարապ. Ենիք. Սթէն. Էմիրի. Բ. Հիսար, Պէյլէ. Արնալ. Գուրու. Օրթաք. Պէյլէ. Մալ:
1 15	Պէյլէ. Բաշապ. Բ. Գ. Գանլ. Ա. Հիսար, Գանլ. Վանիք. Չէնիկ. Պէյլ. Գուրու.
2	Ենիման. Մէջապ. Պէյլէ. Թարապ. Ենիք. Սթէն. Էմիրի. Բ. Հիսար, Պէյլէ. Արնալ. Գուրու. Օրթաք. Պէյլէ. Մալ:
2 30	Մէջապ. Պէյլէ. Բաշապ. Բ. Գ. Գանլ. Սթէն. Գանլ. Պէյլ. Բ. Հիսար, Պէյլէ. Վանիքէյ, Պէյլ. Սթէնի:
3	Պէյլէ. Թարապ. Պէյլէ. Բաշապ. Գանլ. Ա. Հիսար, Գանլ. Վանիք. Չէնիկ. Պէյլ. Գուրու.
3 30	Ենիման. Մէջապ. Պէյլէ. Թարապ. Ենիք. Էմիրի. Բ. Հիսար, Արնալ. Օրթաք. Պէյլէ. Մալ:
4 45	Ենիման. Մէջապ. Պէյլէ. Թարապ. Ենիք. Սթէն. Էմիրի. Պէյլ. Բ. Հիսար, Պէյլէ. Արնալ. Գուրու. Օրթաք. Պէյլէ. Մալ:
5 45	Ենիման. Մէջապ. Պէյլէ. Թարապ. Ենիք. Էմիրի. Բ. Հիսար, Արնալ. Պէյլ. Օրթաք. Պէյլէ. Մալ:
6 45	Ենիման. Պէյլէ. Թարապ. Պէյլէ. Բաշապ. Ենիք. Էմիրի. Բ. և Ա. Հիսար, Գանլ. Արնալ. Չէնիկ. Պէյլ. Օրթաք. Գուրու. Պէյլէ. Իսկիւտար:
8	Ա. և Բ. Գապաթէն, Մէջապ. Պէյլէ. Թարապ. Ենիք. Էմիրի. Բ. Հիսար, Արնալ. Օրթաք. Պէյլէ. Մալ:
8 45	Պէյլէ. Թարապ. Պէյլէ. Բաշապ. Բ. Գ. Գանլ. Ա. Հիսար, Գանլ. Վանիք. Չէնիկ. Պէյլ. Գուրու. Գապաթ.
9	Պէյլէ. Թարապ. Պէյլէ. Բաշապ. Սթէն. Պէյլ. Բ. Հիսար, Արնալ. Գուրու. Օրթաք. Պէյլէ. Մալ:
10	Ենիման. Մէջապ. Պէյլէ. Թարապ. Ենիք. Էմիրի. Բ. Հիսար, Պէյլէ. Արնալ. Օրթաք. Պէյլէ. Մալ:
11	Մէջապ. Պէյլէ. Թարապ. Ենիք. Էմիրի. Բ. Հիսար, Արնալ. Օրթաք. Պէյլէ. Մալ:

Կոմսի Ենի 2 ֆրանք

ԶՐԶԱՆ

Ամերիկայի ջրհանները
մեծ և փոքր, երկա-
թէ հաստաւուն խող-
ովակներով թէ ջրհեղ-
ներու և թէ խորունկ
հորերու համար ածան-
գաներով կը ծախուի Կ.
Պօլս Ղալաթիա Մի-
նասեան և ընկերաց
Ամերիկայի մաղաղան:

ԿԱՐԻ ԳՈՐԾԻՔ

Փոքր ավանձեւ կոշուած ձեռ-
քով գործող ու անքակ կար կարող
գործիքը ամեն տեսակ կար մեծ գիւ-

րութեամբ կը կարէ ու գինն ալ ա-
ծան է, երաշխաւորութեամբ կը տը-
ւի, աւրուածները կը շակուի ու կա-
րել չգիտողին դաս կը տուի. կը
ծախուի Կ. Պօլս Ղալաթիա Մի-
նասեան և ընկերաց Ամերիկայի մաղաղան:

ՍՈՒԹԻՆԿ ՇԻՐՔԸ

Յայտնի է որ երախայք ծնանէն
մինչ երեք տարեկան հասակը գրե-
թէ շարունակ փոխ ցաւ. փորհարու-
թիւն, ստամոքսի անհանգստութիւն,
անքուն մնալ, ջրային գրգռութիւն
և այլն կուենան, մանաւանդ ակու-
հանելու միջոցին, և այս նեղութիւն-
ներն ալ աւելի կը ստատկանան ամառ-
ւան տաք եղանակին: Սուլինկ Շի-
րքը վերոյիշեալ դժուարութեանց ա-
մենուն ալ աւաջը կուենէ ու կը բը-
ժըլէ, որով երախան կը հանգչի ու
կը զօրանայ, յուրաքանչիւն մեծ իւր
ճնշոյց: Գործածողները շատ դժ-
քն և ռազմը կրնայ փորձել. գինն ա-
ծան է. նորածին երախայից կաթի-
լով կը տուի, փեց ամիսէն վեր եղ-
ղին օրը երեք անգամ գրգալ. կը
ծախուի Կ. Պօլս Ղալաթիա Մի-
նասեան և ընկերաց Ամերիկայի մաղաղան:

1 30	Պէյլէ. Օրթաք. Արնալ. Պէյլէ. Բ. Հիսար, Պէյլ. Սթէն. Ենիք. Թարապ. Պէյլէ. Թարապ. Ենիք. Սթէն. Էմիրի. Բ. Հիսար, Պէյլէ. Արնալ. Գուրու. Օրթաք. Պէյլէ. Մալ:
2 15	Պէյլէ. Օրթաք. Արնալ. Պէյլէ. Բ. Հիսար, Պէյլ. Սթէն. Ենիք. Թարապ. Պէյլէ. Թարապ. Ենիք. Սթէն. Էմիրի. Բ. Հիսար, Պէյլէ. Արնալ. Գուրու. Օրթաք. Պէյլէ. Մալ:
2 30	Իսկիւտար, Գուրու. Օրթաք. Պէյլէ. Չէնիկ. Պէյլ. Գանլ. Ա. Հիսար, Գանլ. Վանիք. Չէնիկ. Պէյլ. Գուրու. Գապաթ.
3 15	Գապաթ. Պէյլէ. Օրթաք. Պէյլ. Արնալ. Բ. Հիսար, Էմիրի. Ենիք. Թարապ. Պէյլէ. Թարապ. Մէջապ. Ենիման:
4 45	Պէյլէ. Օրթաք. Արնալ. Պէյլէ. Բ. Հիսար, Էմիրի. Ենիք. Թարապ. Պէյլէ. Թարապ. Մէջապ. Ենիման: Բ. և Ա. Գապաթ.
5 45	Գապաթ. Պէյլէ. Օրթաք. Գուրու. Արնալ. Պէյլէ. Բ. Հիսար, Էմիրի. Ենիք. Թարապ. Պէյլէ. Թարապ. Մէջապ. Ենիման:
6 30	Իսկիւտար, Պէյլէ. Գուրու. Օրթաք. Պէյլ. Չէնիկ. Արնալ. Գանլ. Բ. Հիսար, Պէյլ. Ենիք. Թարապ. Պէյլէ. Թարապ. Պէյլէ. Մալ:
8 15	Պէյլէ. Օրթաք. Արնալ. Բ. Հիսար, Էմիրի. Ենիք. Թարապ. Պէյլէ. Թարապ. Ենիման:
10	Գուրու. Օրթաք. Պէյլ. Չէնիկ. Վանիք. Ա. Հիսար, Գանլ. Բաշապ. Պէյլ. Թարապ. Պէյլէ. Թարապ. Պէյլէ. Մալ:
10	Պէյլէ. Օրթաք. Արնալ. Պէյլէ. Բ. Հիսար, Էմիրի. Ենիք. Թարապ. Պէյլէ. Թարապ. Մէջապ. Ենիման:
10 30	Պէյլէ. Օրթաք. Գուրու. Արնալ. Բ. Հիսար, Էմիրի. Սթէն. Ենիք. Թարապ. Պէյլէ. Թարապ. Մէջապ. Ենիման:
10 30	Սթէնի-Թարապ. Պէյլ. Վանիք. Պէյլ. Բ. Հիսար, Պէյլ. Գանլ. Սթէն. Բ. Գ. Գանլ. Բաշապ. Պէյլ. Մալ:
11	Պէյլէ. Օրթաք. Գուրու. Արնալ. Պէյլէ. Բ. Հիսար, Պէյլ. Էմիրի. Ենիք. Թարապ. Պէյլէ. Թարապ. Մէջապ. Ենիման:
11	Գապաթ. Գուրու. Պէյլ. Չէնիկ. Վանիք. Ա. Հիսար, Գանլ. Բաշապ. Պէյլ. Մալ:
11 35	Պէյլէ. Օրթաք. Գուրու. Պէյլ. Չէնիկ. Արնալ:
12	Պէյլէ. Օրթաք. Գուրու. Արնալ:

ԻՍԿԻՆԻՏԱՐ ԲԱՆՈՂ ՇՈՐԵՆԱԿԱՆԵՐԸ

Ժամ	Կոմսի Ենի 2 ֆրանք	Կոմսի Ենի 2 ֆրանք	Կոմսի Ենի 2 ֆրանք
11 30	6 40	14 45	6 45
12	6 45	12 45	8
12 30	8 45	12 45	8 30
1	8 35	1 45	8 50
1 30	9	1 45	9 20
2	9 35	2 45	9 50
2 30	10 5	2 45	10 15
3	10 25	3 45	10 40
3 30	10 45	3 45	11
4	11 5	4 45	11 20
4 30	11 25	4 45	11 40
5	11 40	5 45	11 50
5 30	12	6 5	12 5

ՈՐԹԱՔ ԵՒ ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐԸ

Ժամ	Կոմսի Ենի 2 ֆրանք	Կոմսի Ենի 2 ֆրանք	Կոմսի Ենի 2 ֆրանք
12	6	12	5 25 Պէյլ.
12 30	6 35	12 30	6
1	8	1	6 25
1 30	8 40	1 30	8
2	9 20	2	8 45
2 30	10	2 30	9 20
3 45	10 30	3 45	10
4	11	4	10 35
4 30	11 30	4 30	11 5
5	12	5	11 35
5 25			12 5

Այս քաղաքը շատ քիչ էր երբ անդամ
կը հրապարակուի, երեք քաղաքի, հինգ քա-
թի եւ շատ քիչ օրերը, Բաժանորդագրու-
թեան տեղերն են Ղալաթիա Ստամբուլու
ճատտէսի թիւ 198, Նորո խան Մասիսի
խմբագրատունը:

Իսկ գաւառաց մէջ հետեւեալ հոգա-
բարձուաց անեակները:

ԻԶՄԻՐ. Ստեփան աղա Տէմէհան.
ՆԵԿԻՍՏԻՆ. Խոսրով էֆ. Իսկիւտար.
ՊՐՈԽՈՍ. Ստեփան աղա Թանկէրեան.
ԹԵՐԵՐԵՍԱՂ. Տ. Արիստակէս աւագ քա-
հանայ Ֆիլիպան:

ՏՐԱՊԻՅԱՆ. Խաչատուր աղա Մասեան
ԿԱՐԻՆ. Կարապետ պատուելի Զա-
քարեան:

ՎԱՆ. Կարապետ աղա Նաթանեան.
ՄԱՌԵ. Մկրտիչ աղա Փօթիկեան.

ԵԱՇ. Մ. աղա Խաչիկեան.
ՅՈՒՐԵՆ. Ֆէրիտ աղա Ս. Ֆէրիտեան
ԵՐԶՆԱՅԵՍ. Թադէոս աղա Բաղր-
տունի:

ՍԻՐԱԿԱՆԱՍՐ. Բրթ. Ստեփան.
ԻՐԵՆ. Զաքարէիք աղա Կարապետ.
ԶԱԿԱՆԱՅԵՍ. Թանկէրեան մէկուս հետ երեւան
թիւ 45 Կիլիկի:

ԽՐԱԿԱՐԻ—ՏԵՂԵՆ

Կ. Ս. ԻՍԿԻՆԻՏԱՆ

Ի ՏԵՂԵՆ ԽՐԱԿԱՐԻ ԿԱՐԱՅԵՍ
ԿԱՐԱՅԵՍ ԿՈՐՈ ԽԱՆ